

יוצא לאור לפרשת תשא ה' תהא שנת פלאות אראנו
(מספר 21)

מפרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בעניני גאולה ומשיח

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ושתים לבריאה
ה' תהא שנת נפלאות בכל
שנת הצד"ק לכ"ק אדמו"ר שליט"א

מפתח ותוכן

פרשת כי תשא

3 א. כללות סדר ההשתלשלות עד לסימומו בהגאולה

שלשה ענינים כלליים בפ' תשא - נתינת לוחות ראשונות, שבירתן, ותיקון השבירה ע"י לוחות אחרונות, כמו שלשת הענינים בכללות הבריאה: בתחלת הכל, ירידה ובריאת העולם, והעלי' שע"ז

הוספה / בשורת הגאולה

19 ב. משיחות ג' ד' ה' ועש"ק וש"ק פ' כי תשא, י"ד-י"ח אד"ר ה'תשנ"ב

כבר סיימו גם הבירורים האחרונים; עכשיו צריכים להביא את הגאולה בפועל ממש

Reprinted with permission of:

"Vaad L'Hafotzas Sichos"

by:

Moshiach Awareness Center,

a Project of:

Enlightenment For The Blind, Inc.

602 North Orange Drive.

Los Angeles, CA 90036

Tel.: (323) 934-7095

Fax: (323) 934-7092

<http://www.torah4blind.org>

e-mail: yys@torah4blind.org

Rabbi Yosef Y. Shagalov,

Executive Director

Printed in the U.S.A.

כי תשא

כללות סדר ההשתלשלות עד לסימומו בהגאולה

מעשה העגל) הוא ירידה שאין כמותה, י"ג מדות הרחמים וראיית משה בכבודו של ה' - ענין הכי נעלה, ולאחר מכן נתינת לוחות האחרונות - סוג לוחות אחר לגמרי («פסל לך»¹², מעשה ידי משה), שבאו בגלל החטא ושבירת הלוחות הראשונות, וניתנו בזמן שונה [נתינת לוחות הראשונות בסוף ארבעים יום הראשונים, ונתינת לוחות האחרונות - בסוף ארבעים יום האחרונים, ביום הכפורים¹³], ואעפ"כ באים כאן כולם בפרשה אחת, בהמשך אחד. שמוזה מובן שנוגע לידע שכולם הם חלק מהמשך ענינים אחד.

יתירה מזו:

בפרשתנו מדובר אודות הפרטים במעלת הלוחות הראשונות («לוחות אבן כתובים באצבע אלקים»¹⁴, «לוחות כתובים משני עבריהם מזה ומזה גו' והלוחות מעשה אלקים המה והמכתב מכתב אלקים הוא תרות על הלוחות»¹⁵, עד שגם בלוחות האחרונות מדגישים את מעלת הלוחות הראשונות - «פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים גו'»¹², בכ"ף הדמיון, כי אינם מגיעים למעלת ה"ראשונים" שהם «מעשה אלקים»).

ולכאורה: פרטי מעלת הלוחות הראשונות היו צריכים להכתב בסוף פ' משפטים, שם הוא המקום העיקרי

א. בפרשת כי תשא מצינו דבר חידוש:

בפרשה זו מדובר אודות ענינים מן הקצה אל הקצה - הלוחות הראשונות¹, חטא העגל ושבירת הלוחות², תיקון וכפרה על החטא ע"י תפלת משה³, ראיית משה כבודו של הקב"ה⁴, י"ג מדות הרחמים⁵, נתינת לוחות האחרונות⁶, עד להסיום אודות קרן עור פני משה⁷, דאע"פ שענינים אלו הם מאורעות שאירעו בהמשך אחד, הרי נוסף לכך שיש להבין מדוע התורה (מלשון הוראה⁸) מספרת לנו באריכות אודות הענינים הבלתי רצויים (ובפרט דלכאורה: מאי הוה הוה⁹, ואפילו בגנות בהמה טמאה לא דיבר הכתוב¹⁰) - ה"ה ענינים שונים לגמרי, מן הקצה אל הקצה, בריחוק הערך הכי גדול ביניהם:

הלוחות הראשונות הם ענין הכי נעלה שניתנו מלמעלה, והלוחות מעשה אלקים והמכתב מכתב אלקים¹¹, שבירת הלוחות (בגלל

(1) לא, יח. לב, ט"ו-טז.

(2) לב, א ואילך.

(3) שם, ל ואילך.

(4) לג, יז ואילך.

(5) לד, ה ואילך.

(6) שם, א ואילך.

(7) שם, כט ואילך.

(8) ראה רד"ק לתהלים יט, ה. ועוד. וראה זח"ג

נג, ב.

(9) ע"ד יומא ה, ב. ועוד.

(10) ב"ב כג, א. וראה פסחים ג, א.

(11) פרשתנו לב, טז.

(12) שם לד, א.

(13) פרש"י שם, כט.

(14) פרשתנו לא, יח.

(15) שם לב, ט"ז-טז.

משיחות לילת ג', ד, ה, ועש"ק ויום שבת קודש פרשת כי תשא, י"ד-י"ח אדר ראשון תשנ"ב

נדפס בסה"ש תשנ"ב ח"ב

הידוע²⁰ שגם במקום שאומרים „אין מוקדם ומאוחר בתורה” ישנו טעם לסדר זה (כל דבר בתורה – גם סדר בתורה – הוא בתכלית הדיוק) – צריך להבין מדוע הענינים הנ”ל מסופרים כאן בפ’ כי תשא²¹.

נוסף לכך, מובא קרוב לסיום הפרשה עוד ענין שלכאורה אין לו שייכות כלל לכאן – הציווי על שלש רגלים²²!

ב. השאלה מתחזקת עוד יותר מצד שם הפרשה – „כי תשא”²³;

ידוע²⁴ ששם הפרשה מורה על תוכן כל הפרשה. ועפ”ז צריך ביאור בנוגע לפרשתנו: שם הפרשה („כי תשא”) קאי בפשטות רק על הציווי בתחלת הפרשה לתת מחצית השקל, ואין לו שייכות כלל לרוב הפרשה – כמדובר לעיל, שרוב הפרשה מדברת אודות ענינים אחרים לגמרי, שלכאורה אין להם כל שייכות להתחלת הפרשה!

יתירה מזו: מעשה העגל – שתופס חלק חשוב מהפרשה – ה”ה ירידה שאין

המדבר אודות לוחות הראשונות („עלה אלי ההרה גו’ ואתנה לך את לוחות האבן גו’”¹⁶). וכאן, בפרשתנו, ה” מספיק שיהי’ כתוב בקיצור (כהקדמה למעשה העגל ושבירת הלוחות), ויתן אל משה ככלותו לדבר אתו בהר סיני שני לוחות העדות לוחות אבן”¹⁴, ולאח”ז „ורא העם כי בושש משה גו’”².

איך מתאים שבמקום המדבר אודות (החטא שהביא ל)שבירת הלוחות הראשונות יוסיפו ענינים חדשים במעלת הלוחות הראשונות – ה”ז ע”ד לועג לרש”ז ח”ו?!

– אלא עכצ”ל, שכאן באים הלוחות הראשונות (לא כטפל והקדמה למעשה העגל ושבירת הלוחות, אלא) כחלק מכל הענין והמשך אחד – של הלוחות הראשונות, שבירת הלוחות ולוחות האחרונות.

אפילו לפי פרש”י¹⁸, ש„אין מוקדם ומאוחר בתורה, מעשה העגל קודם לציווי מלאכת המשכן ימים רבים ה”’, שהרי ב”ז תמוז נשתברו הלוחות וביום הכפורים נתרצה הקב”ה לישראל ולמחרת התחילו בנדבת המשכן כו” – הרי (א) לכאורה אי”ז ביאור בנוגע להפרטים המסופרים כאן אודות הלוחות הראשונות, שמקומו הוא בס”פ משפטים, כנ”ל¹⁹. (ב) ועיקרו: ע”פ

16 משפטים כד, יב.

17 משלי יז, ה. ברכות יח, א. סוטה מג, ב.

18 פרשתנו לא, יח. וראה גם פרש”י שם ל,

טז (בסופו). לג, יא – כדעת התנחומא תרומה ח.

19 וכן לפי הרמב”ן (ר”פ ויקהל – כדעת

הזהר ח”ב קצה, א) שהפרשיות נאמרו על הסדר

(כי חטא העגל ה”’ לאחרי ציווי ה’ למשה על

עשיית המשכן, וקודם ציווי משה לישראל בפ’ ויקהל) – צריך ביאור, מה נוגע לספר כאן הפרטים על מעלת לוחות ראשונות, כנ”ל בפנים. 20 ראה של”ה תב, ב.

21 ראה ראב”ע ריש פרשתנו: „ואחר כן הזכיר תפלת משה לפני רדתו מן ההר, והוצרך להזכיר מעשה העגל בתחלה לדעת למה התפלל כו”’. היינו שזהו כאילו „מאמר המוסגר” כדי לדעת למה התפלל. אבל מכיון שכל עניני התורה הם בתכלית הדיוק, מובן, שהזכרת מעשה העגל בפרשתנו נוגע לתוכן והמשך הענינים.

22 פרשתנו לז, יח ואילך.

23 כן נקראת ברמב”ם בסדר תפלות כל

השנה בסו”ס אהבה.

24 ראה בארוכה לקו”ש ח”ה ע’ 57 ואילך.

ועוד.

„והלא³¹ כבר נהנה מזיו השכינה בארבעים יום הראשונים כמו בארבעים יום השלישיים³²? ואדרבה: הגילוי אלקות בלוחות הראשונות (בהיותם „מעשה אלקים“) ה"ה נעלה יותר מהלוחות האחרונות (שהיו מעשה ידי משה), נוסף לכך שנתנית לוחות הראשונות באה לאחר הגילוי הנעלה והרעש (שטורעם) דמתן תורה (משא"כ הלוחות האחרונות ניתנו בחשאי)³³ - וא"כ, היתכן שדוקא בקבלת לוחות האחרונות ניתוסף במשה „קרן עור פניו“?

ג. הביאור בכל זה יובן בהקדים שבכל פרשה (מג"ן פרשיות³⁴) בתורה יש ענין מיוחד ובפ"ע בה היא נחלקת משאר הפרשיות. כמובן גם מזה שקורין כל פרשה (מתחלתה ועד סופה)³⁵ רק פעם אחת בשנה.

אבל: מפשטות לשון הכתוב „ויהי ברדת משה מהר סיני ושני לוחות העדות ביד משה גו' כי קרן עור פניו בדברו אתו“ מובן, שיש לזה שייכות לענין דלוחות האחרונות דוקא (ולא ללוחות הראשונות). ובפרט ש„ושכותי כפי“ הי' דוקא ע"י תפלת משה לאחרי שבירת לוחות הראשונות.

(31) לשון הרא"ם שם.
(32) ובפרט לפי פירוש שני בתנחומא שם (אבל פירוש זה לא הובא בפרש"י) „בשעה שהי' הקב"ה מלמדו תורה מניצוצות שיצאו מפי השכינה נטל קרני הוהו“. ולכאורה, עיקר לימוד התורה (מפי השכינה) הי' לפני נתינת לוחות הראשונות בארבעים ימים הראשונים.

(33) ראה תנחומא פרשתנו לא. פרש"י פרשתנו לד, ג.

(34) זח"א קד, ב. חז"ר ר, ב. תקו"ז ת"ג (כט), ריש ע"ב. סידור הרס"ג - קריאת התורה. ספר האורה לרש"י הל' ספר תורה ס" עג.

(35) משא"כ חלקים מכמה סדרות קורין גם בזמנים אחרים בשנה (כמו הארבע פרשיות, קריאת מועדי השנה וכיו"ב).

כמותה, ע"ז „חזרה זוהמתן“²⁵ מחטא עץ הדעת²⁶ (לאחרי ש„פסקה זוהמתן“ במ"ת²⁷), עד שזהו ראש ושרש דכל החטאים, כמ"ש²⁸, „וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם“, „תמיד כשאפקוד עליהם עונותיהם ופקדתי עליהם מעט מן העון הזה עם שאר העונות, ואין פורענות באה על ישראל שאין בה קצת מפרעון עון העגל“ - בדיוק להיפך מתוכן (שם הפרשה -) „כי תשא את ראש בני ישראל“, הנשיאת ראש ועליית בני²⁹!

וכן בסוף הפרשה - בענין קרני ההוד - דרוש ביאור: מדוע נוספה במשה המעלה ד„קרן עור פניו“ דוקא לאחר שקיבל את הלוחות האחרונות, ולא בקבלת לוחות הראשונות³⁰,

(25) זח"א נב, ב. ח"ב קצג, ב. וראה תניא ספ"ו.

(26) שבת קמו, א.

(27) שבת שם. וזה שם.

(28) פרשתנו לב, לד ובפרש"י מסנה' קד, א.
(29) גם לפי פירוש חז"ל ש„תשא את ראש בני“ (ע"י נתינת מחצית השקל) באה לכפר על חטא העגל (ירושלמי שקלים פ"ב סוף ה"ג. תנחומא פרשתנו י"א. ועוד).

(30) ראה פרש"י פרשתנו לד, כט (משמור"ר פמ"ו, ו. תנחומא פרשתנו לו); „ויהי ברדת משה - כשהביא לוחות אחרונות ביוהכ"פ . . . ומהיכן זכה משה לקרני ההוד רבותינו אמרו מן המערה שנתן הקב"ה ידו על פניו שנאמר (פרשתנו לג, כב) ושכותי כפי“. ובמפרשי רש"י (רא"ם, גו"א. דברי דוד) מבואר שקושיית רש"י היא: למה לא היו באמת קרני ההוד בלוחות הראשונות (דלכאורה אנו אומרים שזכה לה ממעלת הלוחות ולמה יש מעלייתא באחרונות טפי מהראשונות“ - דברי דוד שם). ועל זה פירש רש"י „מן המערה שנתן הקב"ה ידו על פניו שנאמר ושכותי כפי“ (היינו ש„זה בא לו דוקא ע"י מעשה שהי' קודם אחרונות“) (ולא ע"י הלוחות עצמן) - דברי דוד שם.

התכלית (ש"סוף מעשה במחשבה תחלה"³⁹).

ובכללות ה"ז נחלק בג' הענינים של (א) תורה - היסוד והתחלת כל הענינים, כדברי חז"ל⁴⁰ ש"תורה נקראת⁴¹ ראשית דרכו", כי היא קדמה לעולם⁴², וזהו התכלית והכוונה דכל הענינים, "בראשית בשביל התורה שנקראת ראשית"⁴⁰. (ב) בריאת העולם (וסדר השתלשלות בכלל) והעבודה בבריאה כדי למלאות את תכליתה (בשביל התורה), ו(ג) גמר ושלמות הכל - בגאולה האמיתית והשלמה, כשמתמלא "תכלית ושלמות בריאת עולם הזה שלכך נברא מתחלתו"⁴³.

ויש לומר, שג' ענינים אלו מרומזים בשלשת האותיות הראשונות א' ב' ג': כל התורה כלולה בעשרת הדברות⁴⁴ הכלולים בתיבה הראשונה, "אנכי"⁴⁵ הנכללת ומתחילה באל"ף⁴⁶. בריאת

ועד"ז בנוגע לפרשת כי תשא: יחד ע"ז שכי תשא היא פרשה בפ"ע, ה"ה פרשה נפלאה שיש בה חידוש (לגבי כל שאר הפרשיות) שהיא כוללת בתוכה את כל סדר ההשתלשלות, מתחלתו ועד סופו. החל מכפי שהוא כתוב בתורה (שממנה הוא סדר השתלשלות העולמות)³⁶ - כל התורה כולה מהתחלת התורה עד לסיום התורה. ובמילא כוללת הפרשה את כל הענינים כולם.

- בכל ענין בתורה אפשר למצוא את כל הענינים, כמאחז"ל³⁷ "הפך בה והפך בה דכולא בה", די"ל שקאי לא רק על כללות התורה, אלא גם על כל ענין פרטי בתורה, ועאכו"כ פרשה שלימה - אבל ברוב הענינים ה"כולא בה" נמצא רק ברמו וכיו"ב וצריך למצוא ולגלות זאת (ע"י יגיעה "הפך בה והפך בה"; משא"כ בפ' כי תשא החידוש הוא, שה"כולא בה" נמצא שם בגלוי, באופן דתורה שבכתב - בכתב בגלוי.

ד. והענין:

הקב"ה קבע שכל הענינים נחלקים בכללות לשלשה: ראש, תוך (אמצע) וסוף³⁸. לכל לראש בא הראש והתחלת הכל - שכולל בתוכו (כוונת ותכלית) כל הדבר. לאחר מכן - בא הדבר עצמו, התוך והאמצע, שעל-ידו נעשית התכלית. ולבסוף בא הסיום ושלמות וסך-הכל של כל הענין, כאשר נשלמת

(39) פיוט "לכה דודי".

(40) פרש"י ורמב"ן ר"פ בראשית. וראה תנחומא שם ה.

(41) משלי ח, כב.

(42) שבת פח, א. ועוד.

(43) תניא פל"ו.

(44) ראה ירושלמי שקלים פ"ו ה"א. פרש"י משפטים כד, יב. וראה תו"ש כרך טו מילואים ס"א. וש"ב.

(45) כידוע שתיבת "אנכי" כוללת כל הפרטים שבדיבור אנכי (ראה פורת יוסף (כג, ד) בשם הבעש"ט), ש"אנכי ולא יהי' לך הם כללות כל התורה כולה" (תניא רפ"כ. וראה תו"ש שם. וש"ג), ויתירה מזו - שדיבור אנכי כולל גם הדיבור לא יהי' לך (ראה "הדרן על הרמב"ם" קה"ת תשמ"ה) ס"ו).

(46) ראה פנים יפות (לבעל ההפלאה) יתרו כ, ב.

(36) ראה ב"ר בתחלתו. וח"ב קסא, א-ב.

(37) אבות ספ"ה.

(38) ראה גם ספר השיחות התש"נ ח"ב ע' 464

ואילך.

יתברך - לו לעצמותו⁵³ - בתחנונים. ה. ויש לומר שמכיון שכל הענינים נמשכים ע"י התורה (ה, דיפתראות ופינקסאות" של העולם, ואסתכל באורייתא וברא עלמא⁵⁶) - לכן נחלקת התורה עצמה בהתאם לג' ענינים אלו:

(א) התחלת התורה היא „בראשית“, שזה כולל - לא רק התחלת הבריאה, אלא לכל לראש האל"ף (ראשית) של התורה שקדמה לעולם, שכן „בראשית“ פירושו „בשביל התורה שנקראת ראשית“ (כנ"ל). וכמודגש גם בבי"ת (ד, „בראשית“) עצמו, שבי"ת „מכריז“ שהוא בא כשני לאחר האל"ף - האל"ף (אנכי) דתורה.

(ב) „בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ“ - בריאת העולם [ובפרטיות - ישנם בזה גופא ג' דרגות, כנ"ל], ולאח"ז המשך כל הפרשיות שבתורה, במדובר אודות המשך סיפור המאורעות בעולם והעבודה למלאות את הכוונה דבריאת העולם (בשביל התורה) - כמסופר ומצוה בארוכה בכל הפרשיות דחמשה חומשי תורה,

עד (ג) סיום התורה, בה מדובר על כך שהקב"ה מראה למשה „עד היום האחרון“⁵⁴, עד להסיום ממש - „לכל האותות והמופתים גו' ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל“⁵⁵ - סיום ושלמות התורה, שקשורה לשלימות דהגאולה האמיתית

העולם - „בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ“⁴⁷ - מתחילה בבי"ת⁴⁸, כי „בבי"ת נברא העולם“, כמבואר בחז"ל⁴⁹. וראש התיבה דגאולה - האות גימ"ל.

ובפרטיות יותר ישנם ג' ענינים אלו בסדר השתלשלות הבריאה עצמו: (א) קודם כל - עלה ברצונו יתברך לברוא את העולם. (ב) הבריאה בפועל. (ג) שלימות הבריאה - בגאולה העתידה - ע"י „מעשינו ועבודתנו“ להמשיך ולגלות אלקות בעולם⁵⁰. ובלשון הקבלה והחסידות⁵¹: (א) לכל לראש, אור אין סוף ממלא כל המציאות - אוא"ס לפני הצמצום. (ב) לאח"ז - צמצום האור כך שנשאר חלל ומקום פנוי. וכוונת הצמצום היא בשביל הגילוי - שיהי גילוי אלקות בעולם, עד שמגיעים אל (ג) שלימות הגילוי, שממשיכים בתוך החלל ומקום פנוי - אוא"ס, עד לאוא"ס הבלי גבול שלפני הצמצום, עד שנעשה - דירה⁵² לו

(47) ר"פ בראשית.

(48) והטעם שהתחלת התורה ובריאת העולם אינה באות אל"ף (דאנכי), ראשון כל האותיות, ואל"ף דאנכי קדמה לעולם והוא תכלית הבריאה - ראה לקמן סעיף ו. והתייך עם הביאורים בזה במדרשי חז"ל שבערה הבאה והביאור ע"ד החסידות (אוה"ת בראשית תקסו, א. וראה לקו"ת ראה יט, ב. ויעוד) - ראה שיחת ש"פ שלח תשמ"ז ס"ז ואילך.

(49) ירושלמי תגיגה פ"ב ה"ב. ב"ר פ"א, י. תנחומא (באבער) יתרו טו. ועוד - הובאו בתורה שלימה ר"פ בראשית.

(50) ראה תניא רפ"ז.

(51) ראה ע"ח בתחלתו. המשך תרס"ו בתחלתו. ובכ"מ.

(52) ראה תנחומא נשא טו. ועוד. תניא רפ"ו. ובכ"מ.

(53) ראה סה"מ תקס"ה ח"א ע' תפט. הנסמן

בסה"מ מלוקט ח"ב ע' רמא הערה 32.

(54) ספרי ופרש"י ברכה לד, ב.

(55) ס"פ ברכה (לד, יא"ב).

בירחא תליתאי" (ור"נ גאון שם מבאר עוד ענינים של שלשה בקשר למתן תורה), כי היות שע"י (מתן) תורה מתמלא תכלית כל סדר השתלשלות - הנחלקת לשלשה (ראש תוך וסוף), לכן נחלקת גם התורה ל"תליתאי", א' ב' ג'⁶³.

ו. ויש לומר שג' ענינים אלו - נמצאים בגלוי בפרשתנו:

(א) הלוחות הראשונות, שעליהם חקוק עשרת הדברות הראשונות⁶⁴ שנאמרו במתן תורה (החל מהאל"ף ד"אנכי"), הם האל"ף (ההתחלה ויסוד) דכל הענינים, כולל כל בריאת העולם, שנברא "בשביל התורה שנקראת ראשית".

(ב) הירידה חטא העגל שהביאה לשבירת הלוחות - רומזת על ענין הבי"ת, הירידה הכללית בעולם ("בראשית ברא גו'"), שנותנת מקום לענין החטא והשבירה כו', כידוע⁶⁵ שחטא העגל (שקשור לחטא הראשון, כנ"ל) בא כתוצאה מצמצום הראשון ושבירת הכלים ולאח"כ קטרוג ומיעוט הלבנה, ולאחרי ריבוי השתלשלות וצמצומים ופרסאות כו' - ה"ז נותן מקום לענין של חטא בפועל ר"ל.

והכוונה בזה היא, שע"י העבודה למטה, אפילו במצב של ירידה, ימלאו את כוונת הבריאה, "בשביל התורה" (כדלקמן).

63) ראה פ"י ר"נ גאון שם, "תורה שאותיותי משולשות אלף בית גימל".

64) ראה סה"ש תשנ"ב ח"ב ע' 331 הערה 10.

וש"ב.

65) ראה ד"ה על כן יאמרו תרצ"א (סה"מ קונטרסים ח"א קצא, ב ואילך). ד"ה באתי לגני תשל"א (סה"מ מלוקט ח"ה ע' קנה ואילך). וש"נ.

והשלימה ע"י משיח צדקנו (שמשה הוא גואל ראשון הוא גואל אחרון)⁶⁶, כשתהי' השלימות דגילוי אלקות (האותות והמופתים) "לעיני כל ישראל", כמ"ש⁶⁷ "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות".

כמרומו גם בפרקי אבות: (א) התחלת הפרקי אבות היא "משה קיבל תורה מסיני" - כללות ענין התורה (כמאחז"ל⁶⁸ "כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש גיתן למשה מסיני"). (ב) "ומסרה וכו' והעמידו תלמידים הרבה וכו'"⁶⁹, הסדר דמסורת התורה מדור לדור - אופן התגלות התורה בפרטיות (ע"י "תלמיד ותיק עתיד לחדש"). (ג) סיום כל הפרקי אבות - "ה' ימלוך לעולם ועד"⁶⁰, שכולל כל המשך הזמן עד סוף כל הזמנים - הגאולה האמיתית והשלימה, כש"ה' ימלוך לעולם ועד", "לעתיד לבוא שכל המלוכה שלו"⁶¹ - שלימות מילוי הכוונה דקבלת התורה ומסירת ולימוד התורה במשך כל הדורות.

ויש לומר, שזהו אחד הטעמים לכך מדוע (מתן) תורה קשורה לענין ד"תליתאי" - כדברי חז"ל⁶² "ברוך רחמנא דהיב) אוריאן תליתאי לעם תליתאי על ידי תליתאי ביום תליתאי

66) ראה שמו"ר פ"ב, ד. שם, ו. חז"א רנג, א.

שער הפסוקים פ' ויחי. תו"א משפטים עה, ב.

67) מיכה ג, טו.

68) ראה מגילה יט, ב. ירושלמי פאה פ"ב

ה"ד. שמו"ר רפמ"ז. הנסמן בלקו"ש הי"ט ע' 252.

69) אבות פ"א מ"א.

60) בשלח טו, יח.

61) פרש"י שם.

62) שבת פח, א.

מדרש ואגדות . . . כפלים⁷⁵ לתושי".
 וכדברי הגמרא⁷⁶, "אלמלא לא חטאו
 ישראל לא ניתן להם אלא חמשה חומשי
 תורה וספר יהושע בלבד שנאמר⁷⁷ כי
 ברוב חכמה רוב כעס", "לפי שבעטו
 וחטאו נוסף להם רוב חכמה להטריחן
 יותר"⁷⁸.

וזהו גם העילוי בכך שהלוחות
 האחרונות היו מעשה ידי משה (פסל
 לך"), לא "מעשה אלקים" כמו הלוחות
 הראשונות:

מעלת הלוחות הראשונות (האל"ף)
 הוא כפי שהתורה ניתנת מלמעלה וזה
 נותן כח לעבודה גם למטה (הבי"ת
 וגימ"ל), כפשטות הענין שאל"ף הוא
 ראש כל האותיות וזה מוליך אח"כ
 לבי"ת וגימ"ל. אבל היות שאל"ף מצ"ע
 (הגילוי מלמעלה) הוא לא בערך ואינו
 חודר בגדרי התחתונים (הבי"ת
 ד, בראשית"), שייך בזה ענין השבירה
 כו', כי מצד הבריאה לא מוכנים לכך
 [ולכן התחלת התורה היא אכן בבי"ת
 ולא באל"ף, כי הכוונה היא שזה יומשך
 ויחדור בעולם, שההכנות לזה נפעלו
 ע"י העבודה בכ"ו הדורות עד מתן
 תורה⁷⁹].

משא"כ ע"י לוחות האחרונות,
 שבאים ע"י עבודת האדם (תשובה),
 והלוחות עצמן הם מעשה ידי משה -
 מתמלאת תכלית וכוונת הבריאה,

(ג) הלוחות האחרונות מבטאים את
 ענין הגימ"ל - העלי' שבאה ע"י
 הירידה ושבירת הלוחות:

מבואר בחז"ל⁶⁶ על "לעיני כל
 ישראל" (בסיום התורה) דקאי על
 שבירת הלוחות שמשם "נשארו⁶⁷ לבו
 לשבור הלוחות לעיניהם שנאמר⁶⁸
 ואשברם לעיניכם, והסכימה דעת
 הקב"ה לדעתו שנאמר⁶⁹ אשר שברת,
 יישר כחך ששברת". ולכאורה: מהו
 העילוי משבירת הלוחות עד שהקב"ה
 יאמר על כך "יישר כחך"?

וי"ל הביאור בזה⁷⁰: כשם שע"י חטא
 העגל ניתוספה בבני המעלה דבעלי
 תשובה⁷¹ [ובגלל זה הי' החטא,
 כדלקמן], שלמעלה מעבודת הצדיקים
 (מקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים
 גמורין אינם עומדין⁷²), עד שאין
 "יכולין לעמוד בו"⁷³ - כך גם בנוגע
 לשבירת הלוחות (המסובב דחטא
 העגל), שהטעם (פנימי) על כך הוא
 בכדי שע"י יתוסף עילוי בתורה -
 הלוחות האחרונות שיש בהם מעלה
 לגבי הלוחות הראשונות, כדברי חז"ל⁷⁴
 שהקב"ה אמר למשה רבינו (ע"ז
 שהצטער על שבירת הלוחות), אל
 תצטער בלוחות הראשונות שלא היו
 אלא עשרת הדברות לבד ובלוחות
 השניים אני נותן לך שיהא בהם הלכות

66 ספרי ופרש"י ס"פ ברכה.

67 ל' רש"י שם.

68 עקב ט, יז.

69 פרשתנו לך, א. עקב י, ב.

70 ראה גם לקו"ש ח"ט ע' 240 ואילך.

71 ראה ע"ז ד, סע"ב - נעתק לקמן בפנים.

72 ברכות לד, ב.

73 רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד.

74 שמו"ר רפמ"ו.

75 איוב יא, ו.

76 נדרים כב, ב ובפרש"י שם. וראה אוה"ת

פרשתנו ע' בינו. המשך תרס"ו ע' פז ואילך.

77 סה"מ תש"ו ע' 36 ואילך. ועוד.

78 קהלת א, יח.

79 פרש"י נדרים שם.

80 ראה שיחת ש"פ שלח תשמ"ז.

והגימ"ל - סיום התורה, "לעיני כל ישראל", "יישר כחך ששברת".

ז. וכל ג' ענינים אלו בפ' כי תשא באים בהמשך אחד. ולכאורה: כיצד אפשר להשוות את הלוחות הראשונות (שניתנו מלמעלה) לחטא ושבירת הלוחות שבאה בגלל חסרון למטה (דאע"פ שזה מביא לאח"ז לעלי' נעלית יותר, ה"ז בא ע"י חטא האדם)?

וי"ל הביאור בזה:

ג' הענינים ושלבים הנ"ל הם סדר שהקב"ה קבע, שכל הענינים יתחלקו לשלש - אל"ף, בי"ת וגימ"ל (ראש תוך וסוף): שלאחר ראשית הענין (אל"ף) יבוא אמצע הענין (בי"ת) על-ידו מתמלאת התכלית, ודוקא זה מביא לגמר ושלימות הענין (גימ"ל), כמדובר לעיל.

ויש לומר שדרגת הבי"ת היא לא רק בנוגע לכללות הבריאה (הצמצום), אלא גם בנוגע לתוצאות שבאים מזה, עד גם לענין החטא ושבירה כו' (שנעשה ע"י הצמצום כו', כנ"ל ס"ו),

כפי שחסידות⁸⁴ מבארת את מאחז"ל⁸⁵ עה"פ⁸⁶, "נורא עלילה על בני אדם", שחטא עה"ד בא עי"ז ש"עלילה נתלה בו" (באדם הראשון) - שזה ש"לפעמים גובר הרע דיצה"ר על האדם ויחטא" ה"ז משום ש"מלמעלה הסיתו עליו היצה"ר להביאו לחטא זה"⁸⁷.

שיגלו בעולם איך שהוא "בשביל התורה". ולכן נפעל עי"ז העילוי בתורה דלוחות האחרונות - ואין בזה שבירה כלל, ואדרבה - מיתוסף בתורה "כפלים לתושי", ובאופן שהתורה (הלוחות) נשארת בשלימות למטה באופן נצחי לעד ולעולמי עולמים⁸⁰.

עד - שזה מביא לשלימות ענין הגימ"ל - הגאולה האמיתית והשלימה, שאז יתגלה בשלימות⁸¹ מעלת התשובה דבנ"י על חטא העגל⁸² ומעלת הלוחות האחרונות⁸³ (שבאו ע"י שבירת לוחות הראשונות) - המעלה שבאה ע"י עבודת האדם למטה (ובפרט ע"י עבודת התשובה) למלאות תכלית הבריאה - "בשביל התורה".

נמצא שבפ' כי תשא נמצאים בגלוי כל ג' הענינים - האל"ף ("ראשית") תורה, הבי"ת ד"בראשית ברא גו",

80 שהרי הארון (עם הלוחות ושברי לוחות שבתוכו) נגזו (יומא נב, ב. רמב"ם הל' ביהב"ח רפ"ד), ויתגלה לע"ל.

81 ראה לקו"ש ח"ט ע' 241. ושם, שזהו הטעם שפרש"י, "יישר כחך ששברת" דוקא בסיום פ' ברכה, כשהקב"ה מראה למשה רבינו "עד היום האחרון", כי אז תתגלה המעלה הבאה ע"י לוחות האחרונות.

82 ומכיון ש"ביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם" לחטא העגל (כנ"ל בפנים), מובן ששלימות התשובה תהי' דוקא לע"ל כשיבטל החטא לגמרי.

83 ראה סה"מ עטר"ת ע' שנט ש"אמיתת הגילוי דלעתיד" הוא דוקא ע"י הבריורים בכח התורה של לוחות האחרונות. וראה ד"ה ויתן לך תרס"ו (המשך תרס"ו ס"ע צב) [בנוגע להמעלה דתלמוד בבלי לגבי תלמוד ירושלמי, שהיא בדוגמת המעלה שבלוחות השניות לגבי לוחות האחרונות (שם ע' צג)] ש"עיקר הגילוי מזה יהי' לעתיד".

84 תו"ח תולדות ד"ה ויתן לך פ"י ואילך (יג, א ואילך). ובכ"מ (נסמן בלקו"ש ח"ח ע' 395 הערה 45).

85 תנחומא וישב ד.

86 תהלים סו, ה.

87 ל' התו"ח שם.

כמודגש גם בכך שהבי"ת (ד,בראשית) - שכולל את הירידה והחטא - מצד עצם ענינו מבטא שקודם לזה בא האל"ף (דאנכי), היינו שהבי"ת (הירידה בחיצוניות) היא באמת רק שלב שני שבא לאחר האל"ף ומוליך לגימ"ל (הגאולה).

ת. עפ"ו מובן שכל ג' הענינים בפרשה - לוחות הראשונות, לוחות האחרונות ואפילו חטא העגל ושבירת הלוחות שבינתיים - הם כולם חלק מסדר ופרשה אחת "כי תשא", ויתירה מזו - ענין אחד ממש, שתוכנו - "כי תשא", הנשיאת ראש ועלי' דבנ"י⁹⁴. אלא שהענין נחלק לג' שלבים ודרגות: אל"ף, בי"ת וגימ"ל, ג' ענינים ואופנים בביטוי נשיאת ראש בנ"י:

(אל"ף) לוחות הראשונות, שפעלו בפשטות עליית בנ"י במ"ת. (בי"ת) החטא ושבירת הלוחות ("יישר כחך ששברת"), שפעל את ענין התשובה ("פתחון פה לבעלי תשובה"), החל מהתשובה דבנ"י אז, כולל גם - הענין הכי נעלה דגילויי כבודו של הקב"ה למשה וגילויי י"ג מדות הרחמים ("סדר בקשת רחמים"⁹⁵), וזה הביא לאח"ז (גימ"ל) - העלי' הכי גדולה דלוחות האחרונות, כולל - הגילויי הכי נעלה ד"קרן עור פני משה" (כדלקמן), עד לשלימות הגילויי בגאולה האמיתית והשלימה.

ועפ"ז יש לומר גם הטעם לכך שענין הלוחות וכו' מסופר כאן בפ' תשא -

שכן בנ"י מצד עצמם אינם שייכים כלל וכלל לענין החטא ח"⁸⁸, וכל הענין בא רק בגלל זה שהקב"ה בחסדו הגדול רצה להביא את בנ"י לעלי' הכי גדולה (למעלה ממצבם מצ"ע), לכן "עלילה נתלה בו" ונעשית ירידה לפי שעה (ע"ד מש"נ "ברגע קטן עזבתך"⁸⁹) ובחיצוניות (רק למראה עינים), בכדי להביא את העלי' שלא בערך, ולא רק עלי' לרגע קטן (כנגד "רגע קטן עזבתך"), אלא עלי' נצחית שאין אחרי' הפסק כלל. כפי שהי' בגאולה האמיתית והשלימה - שבאה ע"י הירידה הגדולה בגלות - גאולה נצחית שאין אחרי' גלות⁹⁰, ואדרבה - מיתוספים עוד עליות, עלי' אחר עלי' עד אין קץ, "ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלקים בציון"⁹¹.

נוסף להכלל שכל ירידה היא צורך עלי', הרי בנוגע לבנ"י - הירידה עצמה לאמיתתה אין היא ירידה, אלא הדרך לעלי' נעלית יותר שלא בערך.

ועד"ז בנוגע לחטא העגל (שבדוגמת חטא עה"ד) - כמפורש בגמרא⁹², ש"לא עשו ישראל את העגל אלא ליתן פתחון פה לבעלי תשובה", "לא היו ישראל ראויין לאותו מעשה", אלא "גזירת המלך היתה כו' כדי ליתן פתחון פה לבעלי תשובה"⁹³.

88 (ובלשון זוהר (ח"ג יג, רע"ב. טו, א) "נפש כי תחטא - תוהא".

89 ישע"י נד, ז.

90 מכילתא בשלח טו, א. תוד"ה ה"ג ונאמר

- פסחים קטו, ב. ועוד.

91 תהלים פד, ת.

92 ע"ו ד, טע"ב.

93 פרש"י שם.

94 והרי "כי (תשא)" הוא גם לשון ודאי (ראה

גיטין ז, א ובפרש"י שם).

95 פרש"י פרשתנו לג, יט.

[ובפרטיות נכללים בזה גופא ב' הענינים האחרים (שכן בראש ואל"ף נכלל גם הבי"ת וגימ"ל, האמצע וסוף): הירידה - „העובר על הפקודים”¹⁰⁰, והעלי' שבאה מזה - „לכפר על נפשותיכם”¹⁰¹, ע"י „כופר”¹⁰² נפשו”¹⁰³.

(ב) המשך הפרשה - מעשה העגל ושבירת הלוחות, ענין הבי"ת.

(ג) סיום הפרשה - לוחות האחרונות (ענין הגימ"ל), עד להסיום ממש - ירידת משה מן ההר עם הלוחות האחרונות עם המעלה ד, „קרן עור פניו וייראו מגשת אליו”¹⁰⁴, שזהו ע"ד הענין (בסיום חמשה חומשי תורה) ד, „לכל האותות ומופתים גו' ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל”¹⁰⁵ [נוסף על „אעשה נפלאות” המדובר לפני' בפרשה¹⁰⁶].

ועד"ז מרומזים ג' ענינים אלו בשלש רגלים (קרוב לסוף הפרשה): חג הפסח הוא הראשון לרגלים¹⁰⁷, וקשור ל, „חודש האביב”¹⁰⁸ (ר"ת אל"ף ולאח"ז בא

לאחר הציווי על מעשה המשכן (אע"פ ששבירת הלוחות היתה מקודם, כפרש"י הנ"ל) - כי, עשיית המשכן (וועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם”⁹⁶) היא הכוונה דכל סדר ההשתלשלות, למלאות את הנתאוה הקב"ה להיות לו יתברך דירה בתחתונים⁹⁷, עי"ז שמגלים בעולם שתכליתו הוא „בשביל התורה ובשביל ישראל”, כפי שיהי' בשלימות בבית המקדש השלישי, „מקדש אד' כוננו ידך”⁹⁸.

ומשום כך: לאחרי שהתורה מסיימת לספר אודות ציווי ה' למשה על מעשה המשכן (בפ' תרומה, תצוה ותחלת פ' תשא), לפני שמשה מוסר זאת לבנ"י (בפ' ויקהל) - מספרת התורה ע"ד ג' שלבים כלליים שישנם במילוי הכוונה: אל"ף - הלוחות הראשונות, בי"ת - הירידה ושבירת הלוחות שענינה הוא - להביא עלי' נעלית יותר, ענין הגימ"ל - הלוחות האחרונות.

ט. ובכללות יותר יש לומר, שגם בכללות פ' כי תשא - מתחלתה עד סופה - מרומזים ג' ענינים אלו:

(א) „כי תשא את ראש בני ישראל” (בתחלת הפרשה) קאי על ה„ראש” (אל"ף) דכל הענינים, שהם ישראל ותורה, שבשבילם נברא העולם, שבביל התורה שנקראת ראשית ובשביל ישראל שנקראו⁹⁹ ראשית⁴⁰. ועאכו"כ „ראש בני ישראל”, וכפי שה„ראש” נמצא במצב ד, „תשא”.

(96) תרומה כה, ח.

(97) ראה במדב"ר פ"ג, ב: אימתי שרתה

השכינה בארץ ביום שהוקם המשכן.

(98) בשלח טו, יז.

(99) רמ"י ב, ג.

(100) פרשתנו ל, יג-יד.

(101) שם, טו.

(102) שם, יב. וקאי על חטא העגל כנ"ל הערה

29.

(103) ועפ"ז תומתק עוד יותר השייכות דהג' ענינים (לוח"ר, שבירת הלוחות ולוח"א) לשם הפרשה („כי תשא”) - כי בענין ה„ראש” (אל"ף) נכלל גם ענין הבי"ת (שבירת הלוחות) והגימ"ל (לוח"א).

(104) פרשתנו לד, ל.

(105) ראה ספורנו ס"פ ברכה: לעיני כל

ישראל, כאמרו וירא אהרן וכל בני ישראל את משה והנה קרן עור פניו וייראו מגשת אליו.

(106) לד, י.

(107) ר"ה ד, א.

(108) פרשתנו לד, יח.

פניו" (117) - שזהו אור עצמי שלמעלה מהתלבשות.

ולאידך: היות שהמעלה דלוחות האחרונות באה דוקא ע"י הירידה והתלבשות למטה בעולם (הבי"ת ד"בראשית"), "פסל לך" דאבנים בעולם (לא כמו הלוחות הראשונות שהם "מעשה אלקים"), עד שמהפכים גם את הענינים הבלתי רצויים - לכן ה"קין עור פניו" פעל "ויראו מגשת אליו", ולכן "ויתן על פניו מסוה"¹¹⁸, בכדי להסתיר¹¹⁹ גילוי אלקות שבתורה מה"התלבשות בענין הבירורים"¹²⁰;

אבל הסתר המסוה הוא לא בנוגע לבנ"י מצד עצמם - שכן "פנים בפנים דיבר ה' עמכם"¹²¹ (כלי הסתר כלל). ולכן, בשעה שמשוה, דיבר אל בני ישראל את אשר יצוה"¹²² הוא הסיר את המסוה, וראו בנ"י את פני משה כי קרן עור פני משה"¹²³. ורק בשעה שלמשה ובנ"י יש שייכות לעניני העולם (בכדי לפעול שם את הבירור בדרך התלבשות) - אז "והשיב משה את המסוה"¹²⁴, בכדי שהעולם יוכל לקבל

הבי"ת"¹⁰⁹), גילוי מלמעלה למטה¹¹⁰ ("שהתבואה מתבכרת בבישולה"¹¹¹). חג השבועות - השני לרגלים, וקשור ל"בכורי קציר חטים"¹¹² - עבודת האדם מלמטה למעלה¹¹⁰ ו"חג האסיף תקופת השנה"¹¹² - "בזמן שאתה אוסף תבואתך מן השדה לבית", "שהוא בחזרת השנה"¹¹³ - השלישי ברגלים, קשור להאסיפה ושלמות דכל העבודה, ששלמותה הוא בגאולה האמיתית והשלמה, כשיהי' אסיפת כל בני" (כמ"ש¹¹⁴ "אסף אסיפם נאום ה'"), ושל כל ניצוצי קדושה שבכל העולם כולו.

י. ע"פ הנ"ל יובן ג"כ החידוש דקרני ההוד של משה שניתוספו ע"י לוחות האחרונות¹¹⁵ [שזהו ע"ד העילוי דגימ"ל, שבא ע"י העבודה דבי"ת, חטא העגל ושבירת הלוחות]:

דוקא הלוחות האחרונות - שבאו ע"י הירידה למטה לפעול עבודת הבירורים (שזה נפעל ע"י הלוחות האחרונות) - פועלים את הגילוי ד"תעלומות חכמה כפלים לתושי"⁷⁵ בתורה, בחי' פנימית ועצמית החכמה, למעלה מחכמה הגלוי' בלוחות הראשונות. שלכן ניתוסף עי"ז במשה רבינו (מקבל הלוחות האחרונות) "קין עור פניו" (ע"ד "חכמת¹¹⁶ אדם תאיר

(117) אוה"ת שם.

(118) פרשתנו שם, לג.

(119) ביאור ופירוש ענין המסוה - ראה תורה שלימה כרך כ"א מילואים סימן ו. וע"ד הקבלה והחסידות - ראה שער הפסוקים וס' הליקוטים (להאריז"ל) סוף פרשתנו. אוה"ת פרשתנו ע' ב'פא. המשך תע"ב שם. תורת לוי יצחק ע' קצט. ועוד.

(120) המשך תע"ב שם. וראה פירוש העקידה והאברבנאל סוף פרשתנו (נעתקו בתו"ש שם).

(121) ואתחנן ה, ד.

(122) פרשתנו שם, לד.

(123) שם, לה.

(124) שם.

(109) ראה חז"ב קפו, א.

(110) ראה לקו"ש הי"ז ע' 148. וש"נ.

(111) פרש"י פרשתנו שם.

(112) פרשתנו שם, כב.

(113) פרש"י שם.

(114) ירמ"ת, יג.

(115) הבהא לקמן - ראה אוה"ת פרשתנו ס"ע

ב'עה. ע' ב'עו"ע. סה"מ תרס"ח ע' קלב. המשך

תע"ב ח"ב ע' א'קעו. עטר"ת ע' תכ. ועוד.

(116) קהלת, ח. א. וראה נדרים מט, ב.

מיד כשניעור משנתו (כשנעשה „ברי' חדשה"¹²⁹) הוא אומר „מודה אני לפניך כו' שהחזרת בי נשמת¹³⁰”.

האל"ף - היסוד והתחלה - של עבודתו של יהודי הוא: הביטול וההודאה להקב"ה (האל"ף ד„אנכי”).

עד שכל מציאותו, האל"ף ד„אני” - „מודה . . לפניך”, שכן ה„אני” של יהודי (גם כפי שנמצא למטה) הוא דבר אחד עם ה„אני” ד„אנכי” שלמעלה (ישראל וקוב"ה כולא חד¹³¹) - וכמרומו בצורת אות א': יו"ד (יהודי) למטה ויו"ד (הקב"ה) למעלה וקו המחברם¹³². וכידוע שפשיטות של יהודי היא דבר אחד עם פשיטות העצמות¹³³. וענין הפשיטות בא לידי ביטוי בגלוי באמירת „מודה אני” (ענין ההודאה, למעלה מכל ענין השמות)¹³⁴. שלכן מנהג ישראל שכל בני - אפילו ילדים קטנים וקטני קטנים - אומרים „מודה אני”.

יתירה מזו: אפילו תיבת „מודה” טפלה ובטלה אל (האל"ף של) „אני”, שכן העיקר כאן (לכאורה) הוא תיבת „אני” - כי מיד כשניעור משנתו ישנו לכל לראש מציאותו של האדם (עם רמ"ח אברים ושס"ה גידים), ורק לאח"ז הוא (ה„אני”) עושה פעולה, החל מהאמירה והפעולה ד„מודה . . לפניך”.

את הגילוי ולא להתבטל ממציאותו. כלומר, שגם המסוה כוונתו - לא העלם, אלא בכדי שהגילוי יוכל להתקבל בעולם.

וע"י עבודתו של יהודי בבירור וזיכוך העולם הוא פועל, שגם כפי שיהודי נמצא בעולם הוא יוכל לקבל את הגילוי ד„קרן עור פניו”, כפי שיהי בשלימות בגאולה האמיתית והשלימה (גימ"ל) - „ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך¹²⁵ בבנ"י גם כפי שנמצאים ומתעסקים עם העולם, עד שעד"ז יהי גם בעולם עצמו - „ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו¹²⁶”, „אבן מקיר תזעק¹²⁷” הגילוי דכח הפועל בנפעל.

יא. מג' ענינים אלו בפ' תשא ישנו לימוד בעבודת האדם בכל הזמנים, כאמור לעיל, שבהיותה פרשה שקוראין אותה פעם אחת בשנה, ישנו מזה לימוד לכל השנה כולה, ועאכו"כ בעמדנו בשבת פ' תשא עצמו כשקוראין - וצריך לחיות עם¹²⁸ - כל הפרשה:

ליהודי ניתן הכח לפעול את כל הענינים כולם - מתחלתם ועד סופם וכל מה שבינתיים, מ„אל"ף עד תי"ו”, ובכללות - כפי שנחלקים בשלשת האותיות הראשונות, אל"ף ביי"ת גימ"ל.

וכפי שרואים את כל ג' הענינים (החל מ)בעבודתו בכל יום ויום:

(129) שו"ע אדה"ו או"ח רס"ד. רס"ו.

(130) „סדר היום” - הובא בעט"ז ריש שו"ע או"ח. שו"ע אדה"ו ס"א ס"ה (ובמהדו"ת שם ס"ו). סידור אדה"ו בתחלתו. וראה קונטרס ענינה של תורת החסידות ס"ט.

(131) ראה זח"ג עג, א.

(132) ראה „היום יום' ח' אדר א'”.

(133) ראה כתר שם טוב הוספות סקנ"ד.

(134) ראה קונטרס שבערה 130 סי"א.

(125) ישעי' ל, כ. וראה תניא פל"ו.

(126) שם מ, ה.

(127) חבוקק ב, יא. וראה תענית יא, א. חגיגה

טז, א.

(128) כתורת אדה"ו הידועה - „היום יום' ב'

חשוון. ובכ"מ.

העבודה, אמצע העבודה, עד סיום ושלמות העבודה. ועאכו"כ בדורנו זה - הדור האחרון בגלות והדור הראשון בהגאולה - לאחרי שישנו כבר הריבוי הכי גדול ד"מעשינו ועבודתינו" דבנ"י במשך כל הדורות והשנים שלפני זה, וכעת סיימו גם את הבריורים האחרונים - כעת ההדגשה בעיקר ולכל לראש על סיום ושלמות וגמר העבודה - להביא את הגימ"ל דגאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש!

יב. והכח לכך שכל יהודי יכול לפעול את כל הענינים (מתחלתם ועד סופם) בא מהאל"ף הראשון - שה"אני" של כל יהודי קשור ודבר אחד עם "אנכי" שלמעלה, עד שאפילו כפי שיהודי יורד למטה בעולם - אזי כל העולם נברא, "בשביל ישראל שנקראו ראשית", הראש וראשית דכל הבריאה כולה.

ויש לומר שהכח לגלות זאת בכל יהודי בא ממש רבינו, ועד"ו אתפשטותא דמשה שבכל דור¹⁴¹, ובדורנו זה - כ"ק מו"ת אדמו"ר נשיא דורנו, שעל-ידו נפעלים כל הג' ענינים דלוחות הראשונות, שבירת הלוחות ולוחות האחרונות, יחד עם קרני ההוד.

ועאכו"כ כשנמצאים בשבת שקוראין את כל הפרשה ד"כי תשא את ראש בני ישראל" (תשא - משה רבינו) - שנוסף לכך שבנ"י הם ראש בכלל, נעשה גם - בכחו של משה רבינו - הנשיאת ראש דבנ"י, שזה נתן את הכח לאח"ז לפעול את תוכן המשך הפרשה

ואעפ"כ אומרים "מודה אני" ולא "אני מודה" - כי עד כדי כך ה"אני" של יהודי קשור עם הקב"ה, שהגם שבזמן קודמת מציאות ה"אני", אעפ"כ ה"אני" תיכף במצב ההודאה לפניך.

ולאחרי זה באים ברכות השחר ותפלת שחרית, ומביהכנ"ס לביהמ"ד¹³⁵ - כללות האל"ף דעבודת היום.

לאח"ז בא הבי"ת בעבודתו היומית של יהודי - "יצא אדם לפעלו ולעבודתו עדי ערב"¹³⁶, הוא יוצא (מביהכנ"ס וביהמ"ד) לעולם (הבי"ת ד"בראשית ברא גו") לעשות את העבודה במשך כל היום כולו, "הנהג בהן מנהג דרך ארץ"¹³⁷, התלבשותו והתעסקותו בעניני העולם באופן דמשאו ומתנו באמונה¹³⁸.

לאח"ז, בסיום וחותם היום בא הגימ"ל - גמר ושלמות עבודת היום, כשעושה חשבון הנפש וסך-הכל דכל עניניו ומעשיו במשך היום, ובכללות - הוא עושה זאת בתפלת ערבית, עד לסיומה - "אך צדיקים יודו לשמך גו"¹³⁹, הודאה לה' (כמו "מודה אני" בבוקר), אבל כגמר ושלמות העבודה, עד - קריאת שמע שעל המטה, ומוסר עצמו לגמרי להקב"ה - "בידך אפקיד רוחי"¹⁴⁰.

ועד"ו ישנם ג' ענינים אלו בכללות עבודתו של יהודי במשך ימי חייו - לאריכות ימים ושנים טובות - תחלת

(135) ראה סוף ברכות. ועוד.

(136) תהלים קד, כג.

(137) ברכות לה, ב.

(138) ראה שבת לא, א.

(139) תהלים קמ, יד.

(140) שם לא, ו.

(141) זח"ג רעג, א. תקו"ז תס"ט. וראה תניא פמ"ד.

אשר אנכי בקרבו"¹⁴⁷, נאמר הלשון „מילתא זוטרתא“. אבל למעלה מזה ישנם במשה ענינים שהם בדרגת בינוני, עד בדרגת רבתי, דרגת הראש ולמעלה מזה – כתר שלמעלה מהראש, שזהו הענין דקרני ההוד של משה – דרגת הכתר¹⁴⁸, כתר מלכות, כידוע¹⁴⁹.

ועד"ז מובן ג"כ בנוגע לבחי' משה שבכל ישראל – שמצד זה יהודי כולל בתוכו כל הדרגות, מ„זוטרתא“, „בינוני“, עד „רבתי“, עד – לענין הכתר (קרני ההוד). והחידוש בדבר הוא – שענין הכתר (אמיתי) לא שייך בלעז"ו¹⁵⁰ וניתן דוקא ליהודי (שכן הם „בני מלכים"¹⁵¹ ויתירה מזו – „מלכים"¹⁵²), שבכל הזמנים ובכל המצבים – אפילו בזמן ומצב הגלות – יש ליהודי את הכתר מלכות דקרני ההוד.

ובכחות הנפש – כתר קאי על כח הרצון עד למסירת נפש¹⁵³, שהרצון לה' של יהודי נמצא בתוקף בכל הזמנים,

– הענין דאל"ף (לוחות הראשונות), הענין דבי"ת – העבודה בעולם, עד אפילו במצב דתחתון שאין תחתון למטה ממנו, ולהפכו ולהעלותו להדרגא דלוחות האחרונות, עם הגילוי דקרני ההוד, שבכחו של כל יהודי לקבל, עד שע"י העבודה בעולם הוא פועל שגם בהיותו בעולם יוכל לקבל זאת.

יתירה מזו: נוסף לכך שכל יהודי מקבל את הגילוי דקרני ההוד, נפעל הענין דקרני ההוד ביהודי עצמו¹⁴² – מצד בחי' משה שבקרבו:

אדה"ז מבאר בתניא¹⁴³ במאחז"ל¹⁴⁴ עה"פ¹⁴⁵, „ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלקיך“, „אטו יראה מילתא זוטרתא היא? אין לגבי משה מילתא זוטרתא היא“ – שמצד בחי' משה שבכל אחד „יראה מילתא זוטרתא“ אצלו.

לפי"ז צריך להבין לאידך גיסא: איך מתאים לומר שאצל משה (ומשה שבכל א') ישנו ענין ד„זוטרתא“ (קטנות)?

ויש לומר, שבמשה גופא ישנם כמה וכמה דרגות: רגלו של משה, גופו של משה, עד לראשו וכתרו של משה. ובנוגע ליראה תתאה¹⁴⁶, הקשור עם דרגת רגלו של משה (ע"ד „רגלי העם

147) בהעלותך יא, כא.

148) ועפ"ו יש לבאר הקשר דתחלת הפרשה וסיומה (ד„נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן“): ע"י „תשא את ראש בני ישראל“ (ע"י משה רבינו) נעשית ההתנשאות והעלי' לדרגת הכתר שלמעלה מן הראש. ושלמית גילוי זה הוא בקרני ההוד של משה (בסוף הפרשה), ומעין זה בבחי' משה שבכל א' מישראל.

149) ראה תנחומא ישן בהעלותך טו (תורה שלימה פרשתנו אות רלג). וראה פרש"י שבת פח, א (שקרני ההוד באו מכתרים שלקח משה). ובצפ"ב עה"ת כאן, שקרן עור פניו „הוה גדר מלוכה דאז נעשה מלך וכתר מלכות“.

150) תו"א מגילת אסתר צא, סע"ב ואילך.

151) שבת סו, א.

152) תקו"ו בהקדמה (א, ריש ע"ב).

153) ראה תו"א שם.

142) ראה איכ"ר פ"ב, ו: עשר קרנות הן כו' קרנו של משה דכתב כי קרן עור פניו כו', וכולן היו נתונות בראשן של ישראל וכיון שחטאו ניטלו מהן כו', וכשישראל עושין תשובה הקב"ה מחזירן למקומם.

143) רפ"ב.

144) ברכות לג, ב.

145) עקב י, יב.

146) ראה תניא שם.

כתחלה¹⁵⁹, ובראשם - מלך המשיח, וירם קרן משיחו¹⁶⁰, והוא יחזיר „מלכות בית דוד ליושנה ולממשלה הראשונה ובונה המקדש ומקבץ נדחי ישראל, וחוזרין כל המשפטים בימיו כשהיו מקודם, מקריבין קרבנות וכו׳״¹⁶¹.

יג. והיה רצון, שבעמדנו בחודש אדר ראשון, המהווה הכנה לאדר שני - „מיסמך גאולה לגאולה״¹⁶², גאולת פורים (באדר שני) לגאולת פסח בחודש ניסן, חודש הגאולה - שתיכף ומיד ממש תבוא הגאולה האמיתית והשלימה, ובדרך ממילא יהיו חודש אדר שני וחודש ניסן חדשי הגאולה, באופן ד״מיסמך גאולה לגאולה״.

ובפרט עי״ז שמוסיפים בקיום הוראת חז״ל¹⁶³, „משנכנס אדר מרבין בשמחה״, ובפרט שנמצאים כבר כו״כ ימים לאחר הכניסה דחודש אדר ראשון, ולאחר פורים קטן, ושושן פורים קטן, המהוים הכנה לפורים גדול ושושן פורים גדול - באופן ד״זה הקטן גדול יהי״״¹⁶⁴, ולא רק „יהי״״ לשון עתיד, אלא „הי״״ לשון עבר והוה, עי״ז שתגגו את פורים קטן ושושן פורים קטן בשמחה גדולה, ומוסיף והולך ואור ושמחה מיום ליום באופן ד״מעלין בקודש״¹⁶⁵, שאז ה״גדול יהי״״ דפורים גדול ושושן

שלכן הי' ויש תמיד לבנ״י הכח לעמוד בגלות - כי אפילו כשרצונו בעניני קדושה ותומ״צ לא ניכר - גם אז רצונו האמיתי הוא לקיים את רצון ה', כפס״ד הרמב״ם הידוע¹⁵⁴.

ולא מיבעי בתחלת זמן הגלות, כשעוד הי' הענין ד״ותותר בימי רבי״״¹⁵⁵, ובמשך זמן המשיכו לקדש ע״פ הראי״¹⁵⁶, אלא גם לאחר זה¹⁵⁷ - אפילו בעומק הגלות - מאיר בכל התוקף והגילוי הכתר דקרני ההוד בבנ״י.

וזה נמצא בגלוי יותר ב״מאן מלכי רבנן״¹⁵⁸, ה״שופטיך״ ו״יועציך״ בכל דור ודור, עד בדורנו זה, החל מכ״ק מו״ח אדמו״ר נשיא דורנו, כהכנה ל״ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועציך

(154) הל' גירושין ספ״ב.

(155) רות ב, יד. שבת קיג, ב.

(156) ראה רמב״ם הל' קדח״ח פ״ה ה״ג.

(157) ולהעיר שב״ד סמוך אפשר לקדש ע״פ

הראי' גם לאחר החורבן (ראה רמב״ן בסהמ״צ מ״ע קנג. וראה מג״א שם בסופו). כמו שהי' כנראה בב״ד של הרי״ף (ראה בארוכה שיחות ליל ער״ה וש״פ בראשית (התוועדות ב׳) תשמ״ה). וידועה שיטת הב״י בדברי הרמב״ם (הל' סנהדרין פ״ד הי״א) בנוגע לסמיכה בזמן הזה, ועד שהב״י קיבל סמיכה ממהר״י בי רב (ראה קונטרס הסמיכה שבסוף שו״ת מהרלב״ח. תר״ש ח״ב במילואים. וראה שיחת ש״פ בראשית הנ״ל), וז״ל הרמב״ם: „נראין לי הדברים שאם הסכימו כל החכמים שבארץ ישראל למנות דיינים ולסמוך אותם, הרי אלו סמוכים, ויש להן לדון דיני קנסות ויש להן לסמוך לאחרים״. ובפירוש המשניות (סנהדרין פ״א מ״ג) מבאר, שאם לא תאמר כן שאפשר לסמוך גם היום אי אפשר שתמצא ב״ד הגדול לעולם והקב״ה הבטיח שישבו שנאמר, „ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועציך כבתחלה״.

(158) ראה גיטין סב, סע״א.

(159) ישע״א א, כו. וראה בארוכה סה״ש

תנש״א ח״ב ע' 780 ואילך.

(160) ש״א ב, י.

(161) רמב״ם הל' מלכים רפי״א.

(162) מגילה ו, ב.

(163) תענית כט, סע״א.

(164) נוסח סדר המילה.

(165) ברכות כח, א. וש״ג.

וע"י שמחה פורצים כל הגדרים¹⁶⁷,
עד לעיקר - שמהרגע האחרון דהגלות
נעשה הרגע הראשון דהגאולה, ועוד
והוא העיקר - תיכף ומיד ממש.

פורים גדול יהיו עוד יותר גדול, גדול
למעלה מגדול¹⁶⁶.

של „ברוך“ (הבי"ת של „בראשית“), המורה על
הברכה שמצד טבע הקדושה.

ויש לומר שבשושן פורים ניתוסף חידוש נעלה
יותר (לגבי פורים) - כמודגש בשמו שנקבע
לדורות „שושן פורים“ (ולא פורים דמוקפין
וכיו"ב), ע"ש עיר הבירה של לעז"ז, אחשוורוש
מלך פרס [אף שלדינא ה"ז נוגע לכל עיירות
מוקפות חומה מזמן יהושע בן נון, ולא רק עיר
שושן, ובפרט ע"פ דברי הרמב"ם (הל' מגילה
פ"א ה"ה), ולמה תלו הדבר בימי יהושע כדי
לחלוק כבוד לארץ ישראל שהיתה חריבה באותו
הזמן . . ויהשבו כאלו הם כרכין המוקפין חומה
אע"פ שהם עתה חרביין] - כי בשושן פורים
מודגש שגם הלעז"ז (שושן) הוא ענין של פורים
(דקדושה), היינו לא רק הריור של ק"ג, אלא
גם של גקה"ט, ולא רק באופן שדוחים הרע, אלא
שהרע עצמו נעשה טוב (ראה לקו"ש חט"ו ע'
413).

ובזה גופא - ניתוסף בשנה מעוברת, שיש בה
פורים קטן ושושן פורים קטן, אשר „זה הקטן
גדול יהי“, כמ"ש (עמוס ז, ב. וראה חולין ס, ב)
„מי יקום יעקב כי קטן הוא“, שע"י הביטול
(תשובה) בדרגא ביי"ת, נעשית העלי' וגדלות
יתירה (ע"ד דלוחות האחרונות - ראה לקו"ש
חכ"ו ע' 250) בפורים ושושן פורים גדול.
[וכמודגש בלשון „יקום“ - המורה על אתהפכא
ממעמד ומצב בלתי רצוי].

(167) ראה סה"מ תרנ"ו ע' רכג ואילך.

166) ויש לקשר מועדים אלו (פורים קטן
ושושן פורים קטן) עם המבואר לעיל בפרשת
השבוע (כידוע שבכל המועדים של השנה יש
שייכות לאותן הפרשיות שחלות בהן - של"ה
חלק תושב"כ ר"פ וישב (צו, א)):

בימי הפורים, שקימו מה שקבלו כבר במ"ת
(אסתר ט, כו. שבת פת, א) ע"י המס"נ של
היהודים בזמן ההוא (ראה סה"מ מלוקט ח"ו ע'
קל-לא. וש"נ), ע"ד המעלה של לוחות האחרונות
לגבי לוחות הראשונות (והרי יום הכפורים,
שהוא רק כפורים, הוא מ"ת של לוחות האחרונות
(משנה תענית כו, ב ובפרש"י. גמרא שם ל, ב)).
ובכח זה - מהפכים גם הענינים דלעז"ז (כמו
חטא העגל), „ונהפוך הוא“.

ועפ"ז מובן המאחז"ל (מגילה ז, ב) „חייב
איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן
לברוך מרדכי“. ולכאורה - היתכן לומר בעניני
קדושה שאא"פ להבחין בין „ארור המן“ ו„ברוך
מרדכי“? ויש לומר הביאור בזה (ע"פ המבואר
לעיל בפנים), שכל הכוונה ב„ארור המן“ היא אך
ורק כדי להביא עלי' נעלית יותר, למעלה
מהעלי' בקדושה מצ"ע. וענין זה נעשה ע"י
השמחה (לבסומי) בפורים, שמגלים הפנימיות
ב„ארור המן“ (מעלתו הכי נעלית), עד שמשום
זה אא"פ להבחין בינו ובין „ברוך מרדכי“ (ע"ד
המדובר לעיל שכל הג' ענינים בפרשתנו (גם
החטא והשבירה) תוכנם חד הוא - הענין ד„כי
תשא את ראש בני“). ולהוסיף, שהביור של
„ארור“ (באות אל"ף) הוא למעלה יותר מענין

הוספה

בשורת הגאולה

פ.ט.

בדורנו זה – דער דור האחרון אין גלות און דור הראשון פון גאולה – לאחרי וואָס מ'האַט שוין דעם ריבוי הכי גדול פון „מעשינו ועבודתינו“ פון אידן במשך כל הדורות והשנים שלפני זה, און איצטער האָט מען שוין פאַרענדיקט אויך די לעצטע בירורים – איז איצטער די הדגשה בעיקר ולכל לראש אויף דער סיום ושלימות וגמר העבודה – צו ברענגען דעם גימ"ל פון גאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש!

(משיחות לילות ג', ד', ה', ועש"ק וש"ק פרשת כי תשא, י"ד י"ח אד"ר תשנ"ב)

בדורנו זה – הדור האחרון בגלות והדור הראשון דהגאולה – לאחרי שישנו כבר הריבוי הכי גדול ד„מעשינו ועבודתינו“ דבנ"י במשך כל הדורות והשנים שלפני זה, וכעת כבר סיימו גם את הבירורים האחרונים – כעת ההדגשה בעיקר ולכל לראש על סיום ושלימות וגמר העבודה – להביא את הגימ"ל דגאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש!

לעילוי נשמת

הרבנית חנה לאה בת החסיד ר' גרשון ע"ה (שיפרין)
אשת הגאון החסיד

הרב יעקב עוזר בה"ר אליקום געציל ע"ה דובראוו
מתלמיד' הראשונים של ישיבת תומכי תמימים בליובאוויטש
נפטרה ביום כ"ו אדר ה'תר"צ

ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י נינה

הר"ר יעקב עוזר וזוגתו מרת אביגיל שיחיו רוזנבלט

ולעילוי נשמת

אביו הגאון הרב אליקום געציל בה"ר יחיאל מיכל ע"ה רוזנבלט
ראש ישיבת "כתר תורה", קווינס, ניו-יארק
נפטר ביום כ"ף אדר ב' ה'תשע"ט

ת. נ. צ. ב. ה.

ולזכות

אמו מרת טראני בת בת-שבע תחי' רוזנבלט
לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת
גואל צדק ומתוך בריאות הנכונה

* * *

לעילוי נשמת

ר' נח ב"ר משה הכהן ע"ה קונסיפולסקי
מניצולי השואה
נפטר כ"ו אדר ה'תשמ"ז

ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י בנו

הרה"ת ר' יעקב הכהן וזוגתו מרת שושנה שיחיו
ומשפחתם שיחיו קונסיפולסקי
(סידני, אוסטרליא)

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095